

Brüssel, 26. september 2025
(OR. en)

13264/25

AGRI 447
AGRIFIN 104
FIN 1119

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	25. september 2025
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2025) 519 final
Teema:	KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE KOMISJONI FINANTSARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE EUROOPA PÕLLUMAJANDUSE TAGATISFONDI JA EUROOPA MAAELU ARENGU PÕLLUMAJANDUSFONDI KOHTA 2024. EELARVEAASTA

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2025) 519 final.

Lisatud: COM(2025) 519 final

Brüssel, 25.9.2025
COM(2025) 519 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

KOMISJONI FINANTSARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE
EUROOPA PÕLLUMAJANDUSE TAGATISFONDI JA EUROOPA MAAELU
ARENGU PÕLLUMAJANDUSFONDI KOHTA

2024. EELARVEAASTA

SISUKORD

1.	EELARVEMENETLUS.....	2
1.1.	Finantsraamistik aastateks 2021–2027	2
1.2.	2024. aasta eelarveprojekt, kirjalik muutmissetpanek nr 1/2024 ja 2024. aasta eelarve vastuvõtmine.....	3
2.	EAGFi JA EAFRD 2024. AASTA EELARVE TÄITMINE	3
2.1.	Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond (EAGF).....	3
2.1.1.	Igakuised maksed	4
2.1.2.	Igakuiste maksete vähendamine	4
2.1.3.	Komisjoni poolt eelarve otsesel täitmisel tehtud kulutused	4
2.2.	Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD) ja Euroopa Liidu taasterahastu (EURI).....	6
2.2.1.	Maksed.....	6
2.2.2.	Toetuste vähendamine	6
2.2.3.	Komisjoni kulud eelarve otsese täitmise raames	6
3.	EAGFi JA EAFRD ASSIGNEERINGUTE KASUTAMINE.....	8
3.1.	Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond (EAGF).....	8
3.2.	Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD) ja Euroopa Liidu taasterahastu (EURI).....	8
4.	KONTROLLIMEETMED.....	11
4.1.	Sissejuhatus	11
4.2.	Ühtne haldus- ja kontrollisüsteem (IACS)	11
4.3.	Määruse (EL) nr 1306/2013 V jaotise III peatüki ja määruse (EL) 2021/2116 IV jaotise III peatüki kohaldamine (tehingute kontrollimine)	12
5.	RAAMATUPIDAMISARVESTUSE KONTROLLIMINE JA HEAKSKIITMINE	12
5.1.	Vastavuse kontroll	12
5.2.	Raamatupidamisarvestuse kontrollimine ja heakskiitmine	14
5.3.	Euroopa Liidu Kohtule raamatupidamisarvestuse kontrollimise ja heakskiitmise otsuste peale esitatud kaebused	14
6.	SUHTED EUROOPA PARLAMENDI JA EUROOPA KONTROLLIKOJAGA	15
6.1.	Suhted Euroopa Parlamendiga.....	15
6.2.	Suhted Euroopa Kontrollikojaga	15

1. EELARVEMENETLUS

Ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) reformiga võeti aastateks 2023–2027 kasutusele strateegiline lähenemisviis ja uus rakendamismudel, milles keskendutakse eesmärkide saavutamisele ja tulemustele. Uue ÜPP raames koondatakse ulatuslikult kaks olemasolevat fondi – Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD) – ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade alla, millega rahastatakse sissetulekutoetusi, maaelu arengu ja teatavate sektorite toetusi. Kuid samas on siiski turumeetmeid, mille rakendamine jätkub väljaspool ÜPP strateegiakavasid uue ÜPP raames. 2024. aasta oli ÜPP strateegiakavade rakendamise esimene aasta.

1.1. Finantsraamistik aastateks 2021–2027

Ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) kulusid rahastatakse nõukogu määruses (EL, Euratom) 2020/2093¹ sätestatud 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames. Täpsemalt jäävad ÜPP kulud rubriigi 3 „Loodusvarad ja keskkond“ jaoks kehtestatud ülemmäära sisse. Selle üldise ülemmäära piires on EAGFi rahastatavate turuga seotud kulude ja otsetoetuste jaoks kehtestatud konkreetne vaheülemmäär.

Pärast seda kui otsetoetuste teatavad summad paigutati ümber EAFRDst rahastatavatesse maaelu arengu toetustesse ning maaelu arengu teatavad summad paigutati ümber otsetoetustesse, on EAGFi vaheülemmäär kohandatud. Lisaks on tehtud mõningaid kohandusi mitmeaastase finantsraamistiku vahepealse läbivaatamise käigus 2024. aastal, nagu on sätestatud nõukogu määruses (EL, Euratom) 2024/765². Seega on vastavalt komisjoni rakendusmäärusele (EL) 2021/128,³ (ja selle järgnevale muudatusele) millega kehtestatakse EAGFi kulude jaoks kasutatav netosaldo, 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku rubriiki 3 kuuluvad ÜPP summad järgmised.

Tabel 1 (miljonites eurodes; jooksevhindades)

Rubriik 3*	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Kokku	55 713,0	53 365,9	53 626,9	53 757,9	53 890,9	54 021,9	54 155,9
mille hulgast:							
– turuga seotud kulud ja otsetoetused a), b), c), d)	40 368,0	40 638,2	40 692,2	40 602,1	40 528,9	40 541,2	40 495,8
– maaelu areng a), b), c)	15 345,0	12 727,7	12 934,7	13 155,8	13 226,0	13 331,7	13 505,1
Sihtotstarbeline välistulu	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
taasterahastu „NextGenerationEU“ e)	2 387,70	5 682,80					

* ÜPPga seotud loodusvarad ja keskkond

a) Pärast iga-aastaseid ümberpaigutusi EAGFist EAFRDsse, mis moodustasid 2021.–2023. eelarveaastal kokku 3 463,1 miljonit eurot ja mis tehti määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 14 lõike 1 alusel, ning mis moodustasid 2024.–2027. eelarveaastal kokku 7 123,8 miljonit eurot ning mis tehti määruse (EL) 2021/2115 artikli 103 lõike 1 punkti a ja artikli 103 lõike 2 alusel.

¹ ELT L 433I, 22.12.2020, lk 11.

² ELT L, 2024/765, 29.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/765/oj>.

³ ELT L 40, 4.2.2021, lk 8.

- b) Pärast iga-aastaseid ümberpaigutusi EAFRDst EAGFi, mis moodustasid 2021.–2023. eelarveaastal kokku 1 633,4 miljonit eurot ja mis tehti määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 14 lõike 2 alusel, ning mis moodustasid 2024.–2027. eelarveaastal kokku 2 360,9 miljonit eurot ja mis tehti määruse (EL) 2021/2115 artikli 103 lõike 1 punkti b ja artikli 103 lõike 3 alusel.
- c) Pärast iga-aastaseid ümberpaigutusi EAGFist EAFRDsse, mis moodustasid 2021.–2023. eelarveaastal kokku 171,9 miljonit eurot ja mis tehti määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 7 lõike 2 alusel, ning mis moodustasid 2024.–2027. eelarveaastal kokku 20 miljonit eurot ja mis tehti määruse (EL) 2021/2115 artikli 17 lõike 5 alusel.
- d) Pärast mitmeaastase finantsraamistiku vahepealset läbivaatamist aastatel 2025–2027 tehtud 440 miljoni euro suurune koguvähendamine.
- e) Määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 58 punkt a.

1.2. 2024. aasta eelarveprojekt, kirjalik muutmissetepanek nr 1/2024 ja 2024. aasta eelarve vastuvõtmine

Euroopa Komisjon võttis 2024. aasta esialgse eelarveprojekti vastu ja esitas selle eelarvepädevatele institutsioonidele 5. juulil 2023. Nõukogu võttis oma seisukoha 2024. aasta eelarveprojekti kohta vastu 5. septembril 2023. Komisjon esitas Euroopa Liidu üldelarve projekti kirjaliku muutmissetepaneku nr 1/2024 9. oktoobril 2023 ning Euroopa Parlament võttis oma seisukoha vastu 18. oktoobril 2023.

Nõukogu eesistuja kutsus lepituskomitee kokku 23. oktoobril 2023. Lepituskomitee jõudis kokkuleppele eelarve ühises tekstis, mille nõukogu kiitis heaks 20. novembril 2023 ja Euroopa Parlament 23. novembril 2023.

EAGFi heakskiidetud eelarve kulukohustuste assigneeringute kogusumma oli 40 517,3 miljonit eurot ja maksete assigneeringute kogusumma 40 505,5 miljonit eurot.

EAFRD heakskiidetud eelarve kulukohustuste assigneeringute kogusumma oli 13 155,8 miljonit eurot ja maksete assigneeringute kogusumma 11 991,9 miljonit eurot.

Täiendavad üksikasjad komisjoni 2024. aasta eelarveprojekti ning nõukogu ja Euroopa Parlamendi seisukoha, kirjaliku muutmissetepaneku ja heakskiidetud eelarvega seotud summade kohta on esitatud 1. lisas.

2024. aasta eelarve koostamise ajal hinnati 2024. eelarveaasta jooksul eeldatavasti laekuvaks sihtotstarbelise tulu summaks EAGFi puhul 400 miljonit eurot ja EAFRD puhul 200 miljonit eurot.

Kui eelarvepädevad institutsioonid 2024. aasta eelarve vastu võtsid, võeti EAGFi hinnangulist sihtotstarbelist tulu arvesse seoses baassissetuleku toetusega kestlikkuse tagamiseks. Täpsem teave sihtotstarbelise tulu laekumise, kasutamise ja hilisema ülekandmise kohta on esitatud 2. ja 3. lisas.

2. EAGFi JA EAFRD 2024. AASTA EELARVE TÄITMINE

2.1. Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond (EAGF)

Määruse (EL) 2021/2116⁴ artikli 21 lõikes 1 on sätestatud, et komisjon teeb igakuised maksed liikmesriikide akrediteeritud makseasutuste kantud kulude hüvitamiseks

⁴ ELT L 435, 6.12.2021, lk 187.

võrdluskuu jooksul. Igakuised maksed kantakse liikmesriikidele üle hiljemalt kantud kulude järgse teise kuu kolmandal tööpäeval.

Igakuiste maksetega, mis tehakse liikmesriikidele nende esitatavate igakuiste kuluaruannete alusel, hüvitatakse juba kantud netokulud (pärast tulude mahaarvamist)⁵. Kulude ja tulude igakuist kirjendamist kontrollitakse ja parandatakse kõnealuste aruannete alusel. Need maksed loetakse lõppmakseteks pärast seda, kui komisjon on neid kontrollinud kontrollimise ja heakskiitmise menetluse raames.

Igakuiste maksete süsteemi kasutatakse nende maksete puhul, mida liikmesriigid tegid alates 16. oktoobrist 2023 kuni 15. oktoobrini 2024.

Kogu eelarveaastal oli nende igakuiste maksete summa, mille kohta oli otsus tehtud, kokku 40 437,6 miljonit eurot. Võttes arvesse raamatupidamisarvestuse kontrollimise ja heakskiitmise otsuste alusel tagasinõutud summasid, on liikmesriikidele tegelikult välja makstud 40 011,7 miljonit eurot.

2.1.1. Igakuised maksed

Komisjon võttis eelarveaasta kaheteistkümne perioodi kohta vastu makseotsused.

Üksikasjalikum ülevaade on esitatud 4. lisas.

2.1.2. Igakuiste maksete vähendamine

Mõne EAGFist rahastatava meetme jaoks on liidu õigusaktides kindlaks määratud rahalised ülemmäärad. Kui kuludeklaratsiooni põhjal tehakse kindlaks, et neid rahalisi ülemmäärasid on ületatud, kohaldatakse igakuiste maksete vähendusi kulude selle osa suhtes, mis ületab neid ülemmäärasid ja mida käsitatakse „mitteabikõlblike kuludena“. Seoses rahaliste ülemmäärade ületamisega 2024. aastal vähendati liikmesriikidele tehtavaid igakuiseid makseid 5,8 miljoni euro suuruse netosumma võrra.

2.1.3. Komisjoni poolt eelarve otsesel täitmisel tehtud kulutused

Teatavate meetmete puhul teeb komisjon makseid eelarve otsese täitmise raames. Need on peamiselt seotud operatiivse tehnilise abi ja müügiedendusmeetmetega, mida rakendatakse mitut riiki hõlmavate programmide ja tegevuste kaudu. Üksikasjalikum teave on esitatud tabelites 2 ja 3. Üksikasjad Euroopa Komisjoni poolt 2024. eelarveaastal otsese eelarve täitmise raames rakendatud tegevus- ja halduskulude heakskiidetud assigneeringute kohta on esitatud 5. ja 6. lisas.

⁵ Liikmesriigid esitavad kõnealused igakuised kuluaruanded N + 1 kuu 7. kuupäevaks.

Tabel 2

(eurodes; jooksevhindades)

<i>EAGFi operatiivne tehniline abi</i>	
Eelarvepunkt 08.020603	
Kirjeldus	
Põllumajandusliku kestlikkuse andmevõrk (FSDN)	
Satelliidifotod ja andmete ostmine	
„Farm structure“ ja põllumajandust käsitlevad uuringud	
Infotehnoloogia	
ÜPP teabemeetmed	
Üldsuse teavitamine	
Audit ja kontroll	
Uuringud ja hindamised	
Kulukohustused kokku	146 630 268,57
Makseid kokku	120 339 755,99

Tabel 3

(eurodes; jooksevhindades)

<i>Põllumajandustoodete müügiedendus – Mitut riiki hõlmavad programmid ja komisjoni rakendatud meetmed otsese eelarve täitmise raames</i>	
Eelarvepunkt 08.020303	
Kirjeldus	
Müügiedendusprogrammid (mitu riiki), kõrgetasemelised missioonid, tehniline abi ja eksperdid	
Kulukohustus tega seotud heakskiidetud assigneeringud kokku	77 773 000,00
Kulukohustus tega seotud heakskiidetud tulu kokku (C5 laenud)	3,066,568,32
Makseid kokku	55 922 342,57

2.2. Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD) ja Euroopa Liidu taasterahastu (EURI)

Määruse (EL) 2021/2116⁶ artikli 31 lõikes 1 on sätestatud, et pärast seda, kui komisjon on oma rakendusotsusega ÜPP strateegiakava heaks kiitnud, teeb ta ÜPP strateegiakava kogukestuse ajaks liikmesriigile esialgse eelmakse. Määruse (EL) 2021/2116 artikliga 32 on ette nähtud ka vahemaksed, mis tuleb teha iga ÜPP strateegiakava puhul, et hüvitada akrediteeritud makseasutuste kulud ÜPP strateegiakavade rakendamisel.

Seoses määruse (EL) nr 1306/2013 alusel heaks kiidetud maaelu arengu programmide lõpuleviimisega on kõnealuse määruse artiklis 34 sätestatud, et eelmaksete ja vahemaksete kogusumma ei tohi ületada 95 % EAFRD osalusest iga maaelu arengu programmi puhul. Komisjon teeb vahemakseid vastavalt vahendite olemasolule ja võttes arvesse artikli 41 kohaselt kohaldatavaid vähendamisi või peatamisi, et hüvitada akrediteeritud makseasutuste poolt programmide rakendamisel kantud kulud.

Nagu määruse (EL) nr 1306/2013 artiklis 37 on öeldud, peab komisjon tegema lõppmakse vastavalt vahendite olemasolule pärast maaelu arengu programmi rakendamist käsitleva viimase iga-aastase eduaruande kättesaamist, võttes aluseks kehtiva rahastamiskava, asjaomase maaelu arengu programmi viimase rakendusaasta raamatupidamisaruanded ning vastava kontrollimise ja heakskiitmise otsuse.

2.2.1. Maksed

Komisjon hüvitab kulud eelarveaasta iga kvartali kuluaruande alusel.

Üksikasjalikum ülevaade on esitatud 7. lisas.

2.2.2. Toetuste vähendamine

2024. aastal vähendati 2024. aasta kvartaalsete kuluaruannete alusel liikmesriikidele tehtavaid makseid 285,2 miljoni euro suuruse netosumma võrra. EAFRDst rahastatavate meetmete jaoks on vastavalt õigusaktidele kindlaks määratud rahalised ülemmäärad. Neid ülemmääri ületavad kulud ei ole rahastamiskõlblikud ja toovad kaasa maksete vähendamise.

2.2.3. Komisjoni kulud eelarve otsese täitmise raames

Komisjon teeb makseid otsese eelarve täitmise raames teatavate meetmete ja tegevuste jaoks, mis on peamiselt seotud operatiivse tehnilise abiga. Üksikasjalikum teavet saab tabelitest 4. ja 5. Üksikasjad Euroopa Komisjoni poolt 2024. eelarveaastal otsese eelarve täitmise raames rakendatud tegevuskulude heakskiidetud assigneeringute kohta on esitatud 5. ja 6. lisas.

⁶ ELT L 435, 6.12.2021, lk 187.

Tabel 4

(eurodes; jooksevhindades)

<i>EAFRD tehniline abi</i> <i>Kulukohustuste assigneeringute kasutamine</i>	
Eelarvepunkt 08.030200	(eurodes)
Kirjeldus	
Ühist põllumajanduspoliitikat (ÜPP) toetav võrgustikutegevus	
Infotehnoloogia	
Rahastamisvahendite jaoks loodud tehniline nõuandeplatvorm	
Üldsuse teavitamine	
Uuringud ja hindamised	
Audit ja kontroll	
Euroopa hindamisvõrgustik	
Mahepõllumajanduse andmebaas	
Kulukohustused kokku	27 989 102,58
Makseid kokku	21 483 103,23

Tabel 5

(eurodes; jooksevhindades)

<i>EURI tehniline abi</i> <i>Kulukohustuste assigneeringute kasutamine</i>	
Eelarvepunkt 08.030300	(eurodes)
Kirjeldus	
ELi maapiirkondade arengu pikaajaline visioon	
Infotehnoloogia	
Kulukohustused kokku	-
Makseid kokku	926 542,00

3. EAGFi JA EAFRD ASSIGNEERINGUTE KASUTAMINE

3.1. Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond (EAGF)

EAGFi assigneeringuid kasutati 40 810,0 miljoni euro ulatuses. Neid kulusid rahastati esialgsetest eelarveassigneeringutest ja kasutades EAGFi sihtotstarbelist tulu. EAGFi 2024. aasta 568,8 miljoni euro suurusest sihtotstarbelisest tulust (millest 555,8 miljonit tuli eelarve jagatud täitmisest) kasutati vajalikeks makseteks ära 1,9 miljonit eurot.

Peatükis 08 01 olid EAGFi kulukohustused seoses artikli 08 01 01 kohaste haldustoetuskuludega 4,3 miljonit eurot.

Peatükis 08 02 olid EAGFi kogukulud turuga seotud sekkumisteks ÜPP kavade (artikkel 08 02 02) ja väljaspool ÜPP kavasid (eelarveartikkel 08 02 03) raames 2 739,5 miljonit eurot. Lisaks kulutati 3 miljonit eurot sihtotstarbelist tulu müügiedenduseks mitut riiki hõlmavate programmide kaudu⁷.

2024. eelarveaastal rakendati otsetoetusi ÜPP kavade (eelarveartikkel 08 02 04) raames kooskõlas määruses (EL) 2021/2115 sätestatud eeskirjadega ja väljaspool ÜPP kavasid (eelarveartikkel 08 02 05) kooskõlas määruses (EL) nr 1307/2013⁸ sätestatud eeskirjadega. Need kulud olid 37 427,3 miljonit eurot.

Lisaks kasutati põllumajandusreservist 465,5 miljonit eurot mitmesuguste erakorraliste toetusmeetmete rahastamiseks.

Ning lõpuks eraldati 169,6 miljonit eurot artikli 08 02 06 (poliitiline strateegia, koordineerimine ja audit) (146,6 miljonit läks tehnilisele abile) kulukohustuste ning 0,7 miljonit eurot artikli 08 02 99 (varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine) kulukohustuste jaoks.

EAGFi sihtotstarbelise tulu assigneeringute alakasutamine oli 566,9 miljonit eurot, mis kanti üle 2025. aastasse. Põllumajandusreservi kasutamata assigneeringute summa oli 366,5 miljonit eurot. Kogu see summa kanti kooskõlas määruse (EL) 2021/2116 artikli 16 lõikega 2 üle 2025. aasta põllumajandusreservi, et osaliselt rahastada 2024. aasta erakorraliste meetmete ülejäänud kulusid.

Üksikasjad eelarve täitmise kohta poliitikavaldkondade kaupa ja sihtotstarbelise tulu kasutamise kohta on esitatud 8., 9., 10., 11. ja 12. lisas.

3.2. Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD) ja Euroopa Liidu taasterahastu (EURI)

EAFRD assigneeringuid kasutati 13 155,9 miljoni euro ulatuses (13. lisa). Neid kulukohustusi rahastati hääletamisel heaks kiidetud esialgsetest eelarveassigneeringutest ja kasutades EAFRD enda sihtotstarbelist tulu.

Peatükis 08 01 oli EAFRD kulukohustustega seotud summa programmi haldustoetuseks 2,2 miljonit eurot.

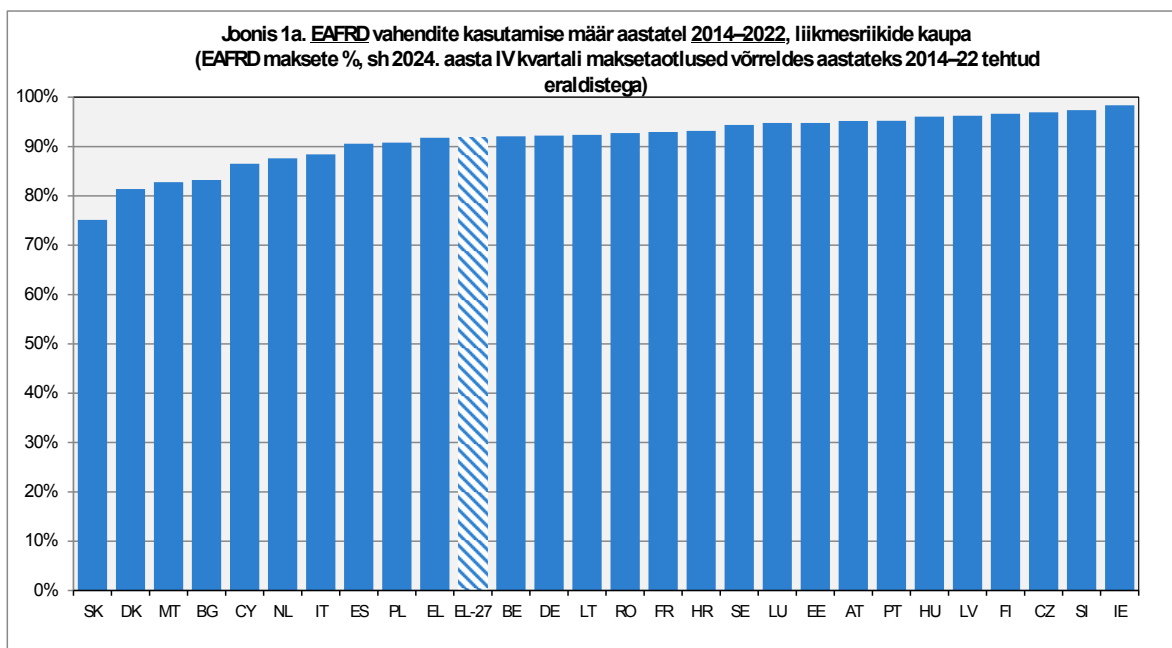
⁷ Mitut riiki hõlmavate programmide (otsene eelarve täitmine) kogukulud olid 80,8 miljonit eurot.

⁸ ELT L 347, 20.12.2013, lk 608.

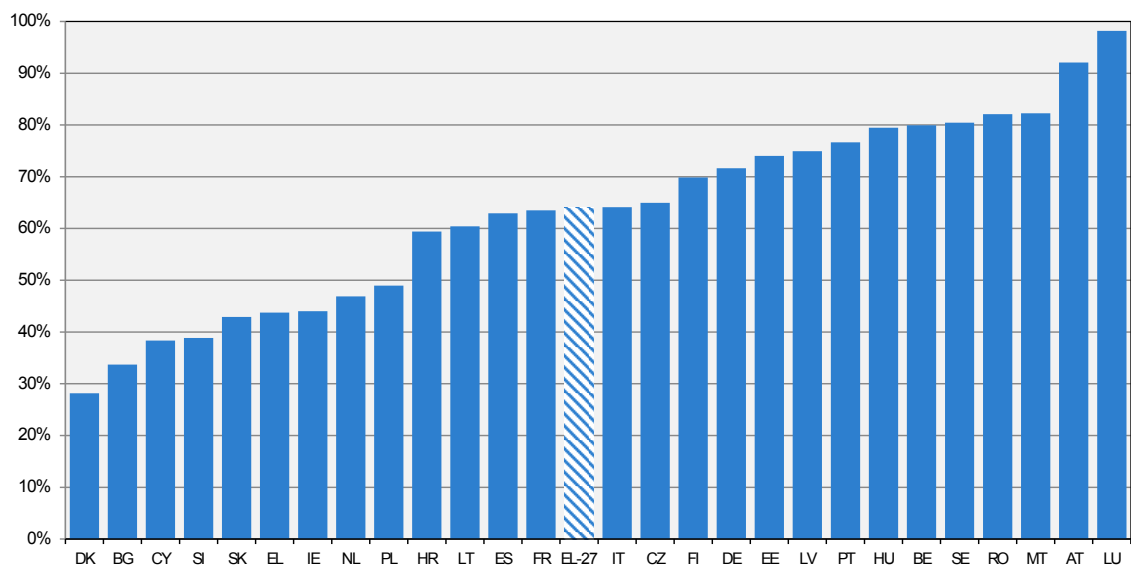
Peatükis 08 03 olid ÜPP strateegiakavade kohaste sekkumisviiside rakendamisega seotud kulukohustuste (13 125,5 miljonit eurot) kõrval veel ka järgmised kulukohustused:

- operatiivseks tehniliseks abiks eraldatud 28,0 miljonit eurot;
- eelmistel perioodidel (enne 2023. aastat) maaelu arengu programmide tagasimakseteks eraldatud 0,2 miljonit eurot.

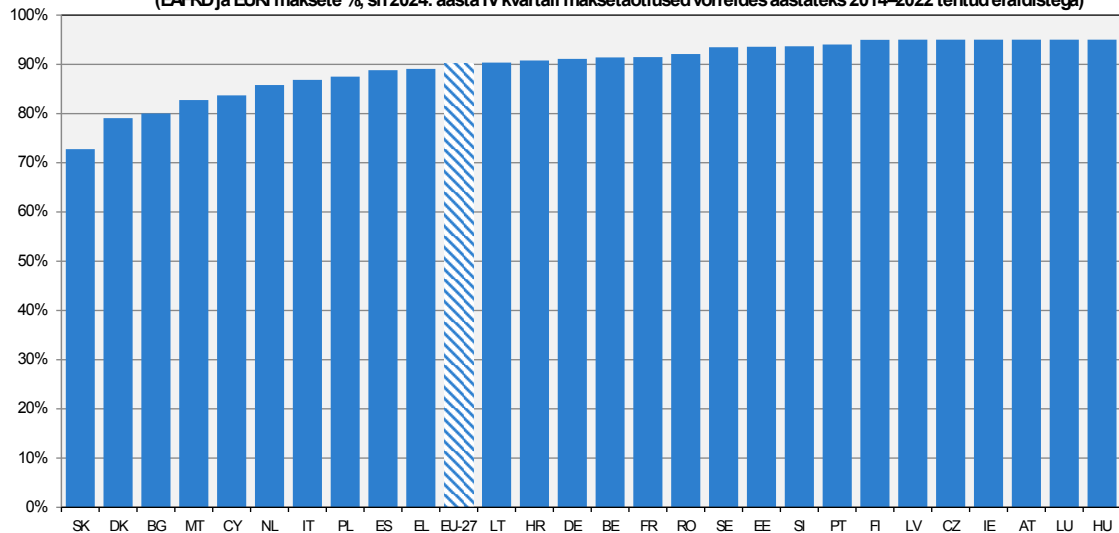
EAFRD 2014.–2022. aasta ja EAFRD 2023.–2027. aasta kasutusmäär liikmesriikide kaupa (joonised 1a–d):

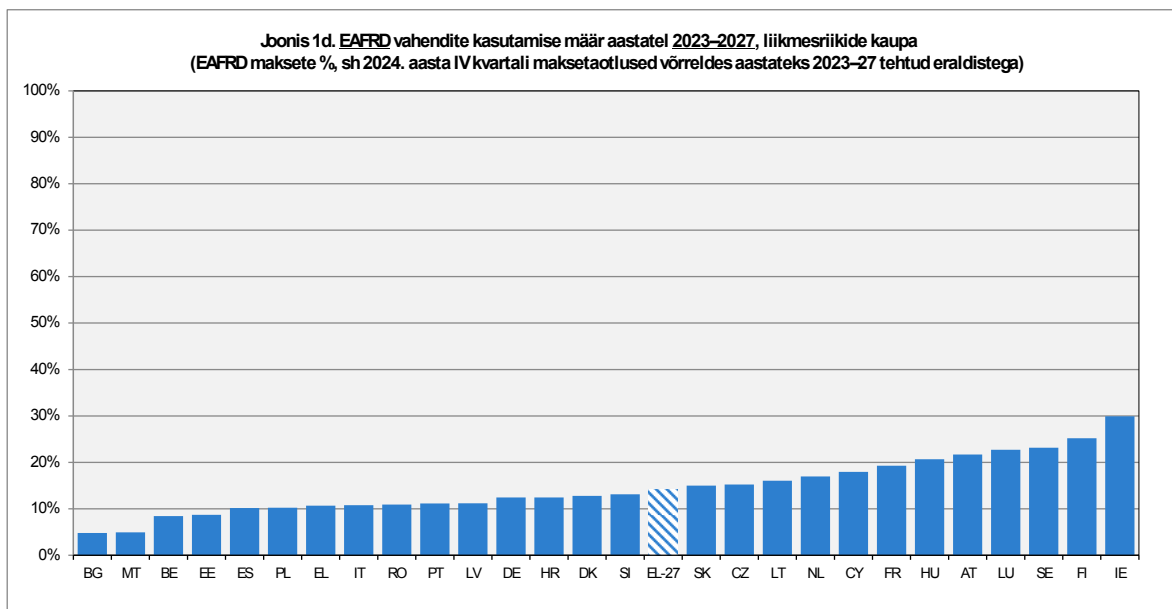

Joonis 1b. EURI vahendite kasutamise määr aastatel 2021–2022, liikmesriikide kaupa
(EURI maksete %, sh 2024. aasta IV kvartali maksetaotlused võrreldes aastateks tehtud 2021–20 eraldistega)

Joonis 1c. EAFRD vahendite kasutamise määr aastatel 2014–2022 ja EURI vahendite kasutamise määr aastatel 2021–2022, liikmesriikide kaupa
(EAFRD ja EURI maksete %, sh 2024. aasta IV kvartali maksetaotlused võrreldes aastateks tehtud 2014–2022 eraldistega)

Üksikasjad eelarve täitmise kohta liikmesriikide ja poliitikavaldkondade kaupa ning sihtotstarbelise tulu kasutamise kohta on esitatud 14.–17. lisas.

4. KONTROLLIMEETMED

4.1. Sissejuhatus

Kooskõlas ELi õigusaktidega ja nagu varasematelgi aastatel kohaldati 2024. aasta põllumajanduskulude suhtes terviklikku kontrollimeetmete süsteemi.

Kontrolle teevad makseasutused või nende järelevalve all tegutsevad delegeeritud asutused ning kui kontrollide käigus avastatakse ELi õigusnormide rikkumine, kohaldatakse tõhusaid, heidutavaid ja proportsionaalseid karistusi. Peale selle tuleb enamiku selliste kordade puhul, mille suhtes ei kohaldata ühtset haldus- ja kontrollisüsteemi, lisaks esma- ja teise tasandi kontrollidele teha järelkontrolli.

4.2. Ühtne haldus- ja kontrollisüsteem (IACS)

Määrus (EL) nr 1306/2013, komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 640/2014⁹ ja komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 809/2014,¹⁰ samuti määrus (EL) 2021/2116, komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2022/1172¹¹ ja komisjoni rakendusmäärus (EL) 2022/1173¹² sisaldavad ühtset haldus- ja kontrollisüsteemi käsitlevaid õigusnorme.

⁹ ELT L 181, 20.6.2014, lk 48.

¹⁰ ELT L 227, 31.7.2014, lk 69.

¹¹ ELT L 183, 8.7.2022, lk 12.

¹² ELT L 183, 8.7.2022, lk 23.

Põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi 2024. aasta tegevusaruandes¹³ on esitatud üksikasjalik teave ühtse haldus- ja kontrollisüsteemiga hõlmatud kulude kohta, vt 7. lisa 2. osa, A.2.3.a (lk 144–148). Ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi asjakohaseid komponente kohaldatakse ka nende maaelu arengu meetmete suhtes, mis põhinevad pindalal või loomade arvul. Sellised meetmed hõlmavad muu hulgas põllumajanduse keskkonna- ja loomade heaolu meetmeid, vähemsoodsaid ja keskkonnavalaste piirangutega piirkondi ning põllumajandusmaa metsastamist.

4.3. Määruse (EL) nr 1306/2013 V jaotise III peatüki ja määruse (EL) 2021/2116 IV jaotise III peatüki kohaldamine (tehingute kontrollimine)

2024. aastal kohaldati määruse (EL) nr 1306/2013 V jaotise III peatükis ja määruse (EL) 2021/2116 IV jaotise III peatükis ette nähtud tehingute kontrollimise süsteemi. Tegemist on eespool kirjeldatud valdkondlikke kontrollisüsteeme täiendava järelkontrollisüsteemiga.

2024. aastal viisid liikmesriikide kontrolliasutused lõpule sellise tegevuse kontrollid, mille makseid tehti 2022. eelarveaastal. Asjaomast kontrolliperioodi (juuli 2023 – juuni 2024) käsitlevad aastaaruanded näitavad, et liikmesriigid olid kontrollide aruandlusperioodi lõpuks ära teinud 89 % kavandatud kontrollidest. Tehtud kontrollide põhjal on eeskirjade eiramise määr 1,1 %.

5. RAAMATUPIDAMISARVESTUSE KONTROLLIMINE JA HEAKSKIITMINE

5.1. Vastavuse kontroll

Tehingute nõuetekohase tegemise tagamine kontrolli- ja heidutavate karistuste süsteemi abil on eelkõige liikmesriikide ülesanne. Kui liikmesriigid seda nõuet ei täida, kohaldab komisjon finantskorrektsioone, et kaitsta ELi finantshuve.

2024. eelarveaastal kohaldatav ÜPP kohane vastavuse kontroll on seotud tehingute seaduslikkuse ja korrektsusega. Selle eesmärk on jätta ELi rahastamise alt välja kulud, mida ei ole kantud kooskõlas ELi õigusnormidega.

2024. aastal tehtud auditite üksikasjad on esitatud iga-aastase tegevusaruande tabelis 2.1.2a).1-2 (lk 37).

2024. aastal vastu võetud vastavuse kontrolli otsused, sealhulgas finantskorrektsioonid mitmes sektoris, on loetletud iga-aastase tegevusaruande tabeli 7, osas 3 A.b.1)-1 (lk 176).

2024. aasta eelarvele avaldasid finantsmõju järgmised vastavuskontrolli otsused:

¹³ Põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi iga-aastased tegevusaruanded on kättesaadavad aadressil https://commission.europa.eu/publications/annual-activity-report-2024-agriculture-and-rural-development_en.

- 15. novembri 2023. aasta otsus (EL) 2023/2494 – ajutine otsus nr 72 MS, otsustatud netosummaga 89,6 miljonit eurot EAGFi kasuks ja 50,6 miljonit eurot EAFRD kasuks.
- 15. novembri 2023. aasta otsus (EL) 2023/2492 – ajutine otsus nr 72 Ühendkuningriigi kohta otsustatud netosummaga 0,9 miljonit eurot EAFRD kasuks.
- 12. juuni 2024. aasta otsus (EL) 2024/1690 – ajutine otsus nr 73 otsustatud netosummaga 130,5 miljonit eurot EAGFi kasuks ja 78,8 miljonit eurot EAFRD kasuks.

Pärast mitmete liikmesriikide kasuks tehtud Euroopa Liidu Kohtu otsuste täitmist ja maksete peatamise vabastamist oli kõnealuste otsuste üldine finantsmõju fondidele 220,1 miljonit eurot EAGFi kasuks ja 115,9 miljonit eurot EAFRD kasuks.

Vastavuskontrolli otsustes kuni 2024. aastani tehtud finantskorrektsioone on üksikasjalikult kirjeldatud 18. lisas.

Komisjoni rakendusotsuste (EL) 2023/2494 ja (EL) 2024/1690 puhul otsustas komisjon korrektsioonide suhtelise ulatuse tõttu võrreldes teatavate liikmesriikide sisemajanduse koguproduktiga ning asjaomaste liikmesriikide taotlusel, et järgmised korrektsioonid võib tasuda kolme võrdse aastase osamaksena.

Tabel 6 (*miljonites eurodes; jooksevhindades*)

Otsuse number	Liikmesriik	Summa makstakse mitme osamaksena	
		EAGF	EAFRD
72	Bulgaaria	2,8	18,0
73	Bulgaaria	17,8	1,7
73	Rumeenia	10,6	30,7
73	Slovakkia	0,0	14,5

15. veebruaril 2024 esitasid liikmesriigid teabe veel tagasi saamata summade kohta, mis tuleb 2023. eelarveaasta lõpus tagasi nõuda. Need summad on kuni 410,4 miljonit eurot EAGFi, EAFRD-le ja maaelu arengu ajutisele rahastamisvahendile (TRDI) ning need on esitatud iga-aastase tegevusaruande tabeli 7. lisa osas 3 A.b.2)-1 (lk 179).

Toetusesaajatelt 2024. eelarveaasta lõpu seisuga veel tagasi saamata summa oli kõikide fondide peale kokku 2 014 miljonit eurot. EAGFi, EAFRD ja maaelu arengu ajutise rahastamisvahendiga seotud tagasinõudmata jätmise juhtumitega seonduvad kulud olid liikmesriikidele nelja aasta jooksul alates tagasinõudmistootluse (uute juhtumite puhul¹⁴)

¹⁴

Õigusnormide rikkumise juhtumid, mille korral esmane halduslik või kohtulik tuvastamine ei toimunud enne 16. oktoobrit 2014. Kui esmane halduslik või kohtulik tuvastamine toimus enne seda kuupäeva, tuleb juhtumid liigitada vanadeks juhtumiteks.

või esmase haldusliku või kohtuliku tuvastamise kuupäevast (vanade juhtumite puhul) või kaheksa aasta jooksul, kui tagasinõudmine toimub liikmesriigi kohtu kaudu, 31,1 miljonit eurot. 2024. eelarveaastal¹⁵ kaeti EAGFi, EAFRD ja maaelu arengu ajutise rahastamisvahendi puhul ligikaudu 11,6 miljonit eurot 100 % ulatuses ELi eelarvest.

5.2. Raamatupidamisarvestuse kontrollimine ja heakskiitmine

Ülevaade 2024. aastal vastu võetud raamatupidamisarvestuse kontrollimise ja heakskiitmise otsustest on esitatud tabelis 7.

Tabel 7 (miljonites eurodes; jooksevhindades)

Fond	Otsuse number	Vastuvõetmise kuupäev	Eelarveaasta	Kontrollitud ja heakskiidetud deklareeritud kulud	Asjaomane makseasutus
EAGF	Otsus (EL) 2024/1458	24.5.2024	2023	40 774,46	Kõik liikmesriikide makseasutused
EAGF	Otsus (EL) 2024/2849	11.11.2024	2023	-1,49	Neli Ühendkuningriigi makseasutust
EAFRD 2014–2022	Otsus (EL) 2024/1431	24.5.2024	2023	15 780,10	Kõik liikmesriikide makseasutused
EAFRD 2023–2027	Otsus (EL) 2024/1433	24.5.2024	2023	-10 845,47	Kõik liikmesriikide makseasutused
EAFRD	Otsus (EL) 2024/2851	11.11.2024	2023	278,90	Neli Ühendkuningriigi makseasutust

5.3. Euroopa Liidu Kohtule raamatupidamisarvestuse kontrollimise ja heakskiitmise otsuste peale esitatud kaebused

Kokkuvõtte Üldkohtus ja Euroopa Kohtus algatatud kohtuvaidluste seisust on esitatud 19. lisas.

¹⁵ Juhtumid, mis on tunnistatud lootusetuks määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 54 lõike 3 kohaselt.

6. SUHTED EUROOPA PARLAMENDI JA EUROOPA KONTROLLIKOJAGA

6.1. Suhted Euroopa Parlamendiga

Euroopa Parlament on koos nõukoguga ELi eelarvepädevate institutsioonide osa. Seega on see üks komisjoni kõige olulisemaid partnereid eelarveküsimustes ja sellest tulenevalt EAGFi ja EAFRD üle peetavates aruteludes.

Põllumajandusega seotud eelarveküsimusi käsitlevatesse aruteludesse ja täiskogu istungjärgu ettevalmistamisse on kaasatud kolm parlamendikomisjoni. Need on põllumajanduse ja maaelu arengu komisjon, eelarvekomisjon ja eelarvekontrollikomisjon.

Alates 2014. aastast esitab põllumajanduse ja maaelu arengu komisjon eelarvekontrollikomisjonile arvamuse eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse kohta.

Eelarvekontrollikomisjon (CONT) kontrollib eelarve nõuetekohast täitmist ja koostab raporti, milles teeb parlamendile ettepaneku anda eelarve täitmisele heakskiit ja esitab soovitusi komisjonile või liikmesriikidele.

Euroopa Parlament andis komisjoni tegevusele Euroopa Liidu 2023. eelarveaasta üldeelarve täitmisel 7. mai 2025. aasta täiskogu istungil parlamendi otsuse üle toimunud hääletusel heakskiidu.

6.2. Suhted Euroopa Kontrollikojaga

Euroopa Kontrollikoda on Euroopa Liidu sõltumatu välisaudiitor. Kontrollikoja 2023. eelarveaasta tulemuste ja järelduste kokkuvõte on esitatud iga-aastase tegevusaruande punktis 2.2 (lk 52).